

Inhoud van deze nieuwsbrief:

1. Onderzoek naar de beleving van gezondheidsrisico's rond elektromagnetische velden
2. Nog meer onderzoek...
3. Aanpak Stookklachten nog steeds veel te moeilijk en duur
4. Uw vraag, Ons antwoord
5. ANBI: Algemeen Nut Beogende Instelling
6. Gezocht: Kascommissie

1. Onderzoek naar de beleving van gezondheidsrisico's rond elektromagnetische velden



Begin oktober werd het MGM opnieuw benaderd door het team van het VU medisch centrum, afdeling sociale geneeskunde in Amsterdam. Deze afdeling is ondergebracht bij het EMGO Instituut voor Onderzoek naar Gezondheid en Zorg. Het onderzoek, dat vorig jaar al begon met enkele oriënterende groeps gesprekken, wordt voortgezet. Nu werd ons gevraagd te helpen met het verspreiden van een uitgebreide enquête naar de beleving van gezondheidsrisico's rond elektromagnetische velden (EMV) naar ca. 300 mensen, die in verband daarmee klachten hadden gemeld gedurende de laatste 5-6 jaar. Zowel hoog- als laagfrequente velden zijn in het onderzoek opgenomen en melders met klachten over deze verschillende fysische factoren werden door ons geselecteerd en benaderd. Omdat het MGM geen adresgegevens van melders aan derden geeft zijn de vragenlijsten door het centrale kantoor van het MGM in Bunnik verstuurd.

Het is de bedoeling dat de enquête behalve onder mensen die gevoelig zijn voor EMV en dat gemeld hebben bij het MGM, door VUmc ook worden verspreid onder:

- het algemene publiek (mensen die geen klachten ondervinden i.v.m. EMV)
- mensen die door hun werk met EMV in aanraking komen.

Dankzij de jarenlange registratie van mensen die gezondheidsklachten ondervinden van allerlei soorten EMV is deze groep nu duidelijk in beeld van wetenschappers en onderzoekers.

Op de inhoud van de enquête heeft het MGM geen enkele invloed gehad, maar wij zijn wel tevreden met de uitgebreidheid ervan. Ongetwijfeld missen er bepaalde facetten of factoren, maar achteraan is ruimte om commentaar te leveren. Wij hopen dat er resultaten uit het onderzoek komen, die meer inzicht geven, niet alleen in de beleving van de gezondheidsrisico's, maar ook in een eventuele relatie tussen gezondheid of verminderd welzijn en EMV. Over enkele maanden zijn de resultaten van het onderzoek bekend en zal het MGM daarvan verslag doen in een volgende nieuwsbrief.

Denkt u ook gevoelig te zijn voor EMV maar heeft u dat (nog) niet gemeld? Laat het ons weten via de centrale meldtelefoon: **010-4558201** of via het **digitale meldformulier** op onze website. Geef daarbij a.u.b. gelijk aan of u **wel of niet** aan een eventueel volgend onderzoek wenst mee te doen. Onderaan de lijst staat de vraag of wij contact met u mogen opnemen i.v.m. een onderzoek.

2. Nog meer onderzoek...

Medisch onverklaarde klachten

De Universiteit van Utrecht gaat de komende jaren onderzoeken doen naar tot op heden medisch onverklaarbare klachten. Dit betreft zowel onderzoek met vragenlijsten als onderzoek naar de rol van ontregelingen in het immuunsysteem. In 2010 start het cytokinenproject. Cytokinen zijn boodschapperstoffen van het immuunsysteem. Onderzocht zal worden of mensen met onverklaarde klachten anders reageren op cytokinen dan anderen. Voor die onderzoeken is de universiteit op zoek naar mensen die zulke klachten hebben. Ook voor een gezonde controlegroep zoekt de universiteit deelnemers. Er is al een onderzoek gestart naar de diversiteit aan klachten die mensen rapporteren. Door middel van dit onderzoek willen de wetenschappers meer inzicht krijgen in de samenhang van de klachten. Meer informatie en aanmelden voor de onderzoeken:

<http://www.medisch-onverklaarde-klachten.nl/>

3. Aanpak Stookklachten nog steeds veel te moeilijk en duur.



Ook deze herfst komen er weer meldingen van gezondheidsklachten en vragen binnen over de effecten van stoken en hoe het zit met de wetgeving op dit gebied. Het is voor velen onbegrijpelijk dat er zoveel gedaan wordt om mondiaal de luchtkwaliteit te verbeteren, terwijl die in de directe leefomgeving aangetast wordt door dezelfde verbrandingsproducten. Het trieste antwoord is dat er nog niet veel veranderd is sinds zeker 10-20 jaar geleden. Daarbij komt dat mensen over het algemeen steeds minder rekening houden met anderen, waaronder ook burens. En dat terwijl steeds meer mensen dichter op elkaar zijn gaan wonen. Zolang de wetgeving niet wordt aangescherpt en beter hanteerbaar wordt voor gemeenten, zullen deze klachten blijven. Ook wijken met stadsverwarming blijken niet gevrijwaard van rokende schoorsteentjes. Woningcorporaties geven te kennen dat het nu eenmaal is toegestaan.

Het RIVM schrijft in briefrapport 630789003 Binnenmilieu 2009: *Bronnen van verbrandingsgassen en fijnstof komen zowel binnenshuis als buitenshuis voor. In de woningen zelf zijn*

gasfornuizen, geisers, kachels, openhaarden, kaarsen en roken een belangrijke bron van fijn stof, PAK, koolmonoxide en stikstofoxiden..... Een deel van de verbrandingsproducten die binnenshuis voorkomen, is afkomstig uit het buitenmilieu. Dit is waarschijnlijk vooral het geval in woningen en gebouwen in steden met veel verkeer en in gebouwen die dicht in de buurt van drukke wegen of in de buurt van industrie staan..... Uit onderzoek naar buitenluchtverontreiniging blijkt dat na kortdurende piekblootstelling aan fijnstof acute effecten kunnen optreden zoals hoesten en benauwdheid en verergering van luchtwegklachten, ziekenhuisopnames De klachten verdwijnen meestal weer zodra de concentratie van fijn stof in de lucht daalt.....

Precies deze gezondheidsklachten worden gemeld door mensen, die rookgassen van de burens dagelijks naar binnenkrijgen. Rook slaat namelijk vaak neer en bederft het binnenmilieu van de burens, zeker als de schoorsteentjes dicht bij de ramen/roosters van de burens staan. (Ook op dit gebied is de wetgeving slecht). En in geen enkel recent RIVM rapport over binnenmilieu wordt ingegaan op vervuiling van het binnenmilieu door (verkeerd) stokende burens. Wel op de schadelijkheid voor de stokers zelf. Er lijkt een taboe op te rusten als het om blootstelling aan rook van de burens gaat.

Enkele voorbeelden van meldingen:

Ziek door het stookgedrag van mijn buurman die in een openhaard hout stookt als vorm van een hobby om de energie kosten zo laag mogelijk te houden. Omdat ons huis precies ten oosten ligt van die van de buurman hebben we er vrijwel altijd last van. De stank hiervan hangt om ons huis en dringt binnen als we overdag ons huis proberen te ventileren.

Ziek door de allesbrander / openhaard van buurtgenoten. De gemeente Midden-Delfland weigert elke medewerking, ook al heb ik ze geweest op artikel 7.3.2 van de Bouwverordening, maar ook hiermee weigeren ze iets te doen. Dit geeft het gevoel dat ze ook niet begrijpen wat de klachten inhouden en waar het overgaat.

Ziek door de openhaard burens. Overlast begint rond 17.00 uur als ze de open haard aansteken. Rond 21.00 uur verergeren de klachten, denk dat ze er dan nieuw hout op gooien. Vorig jaar winter zijn ze begonnen met stoken, in de zomermaanden geen last maar nu begint de ellende opnieuw. Geprobeerd hier met ze over te praten, maar ze vinden het onzin en weigeren medewerking. Andere burens hebben ook last.

Ziek sinds de buurman ineens een open haard geplaatst heeft. We wonen in een semibungalow, splitlevel. Lage gedeelten van de woningen zijn tegen elkaar gebouwd en het pijpje mondt vlakbij onze roosters uit. Zo krijgen wij veel rook binnen. Het is verschrikkelijk. Ik werd al eens bijna arbeidsongeschikt door rokende mensen op kantoor en bij ons. In huis mag niemand roken. En nu dit! Moeten we nu verhuizen?



De buurman heeft begin van de zomer een houtkachel in de tuin geïnstalleerd met een schoorsteenhoogte van 2.5m. De kachel werd op 1.5 m van de erfafscheiding geplaatst. Mijn woning ligt stroomafwaarts van de rookpluim omdat de wind meestal uit de zuid/zuidwestelijke hoek waait. Ramen en deuren moeten tijdelijk gesloten worden, maar desondanks heb ik veel last van de giftige rook. Ik heb COPD.

Ook voor mensen die tijdelijk ziek zijn, die bijvoorbeeld met griep of kanker in bed liggen, of die zwanger zijn, wordt de luchtverontreiniging door stoken als een aanslag op het welzijn ervaren. Men voelt zich daardoor nog zieker en ontsnappen is niet mogelijk.

Wat kan iemand met stookklachten doen?

In de praktijk komt het hier op neer: ramen sluiten, ventilatiesysteem afzetten (al is dat ook niet gezond), verhuizen, tijdelijk vertrekken, luchtreiniger aanschaffen, medicijnen gebruiken.

Op de site van VROM wordt de volgende richtlijn gegeven:

Wie is er verantwoordelijk?

De gebruiker van de haard/kachel is in de eerste plaats verantwoordelijk. Die moet ervoor zorgen dat de rook niet hinderlijk is voor omwonenden. Daarnaast kan de gemeente regels laten naleven, bijvoorbeeld op grond van een verordening. Dit kan bij hinder voor de omwonenden, maar ook als het gestookte zorgt voor schadelijke hoeveelheden stoffen in de buitenlucht.

Wat te doen bij overlast?

1. Overleg eerst met de persoon die de overlast veroorzaakt.
Leg het bezwaar rustig voor en probeer afspraken te maken over verbeteringen.
Zie ook: <http://www.milieucentraal.nl/pagina.aspx?onderwerp=Hout%20stoken>
2. Leidt dit niet tot het gewenste resultaat, neem dan contact op met de dienst Bouw- en Woningtoezicht van de gemeente. Bijna alle gemeentelijke bouwverordeningen hebben namelijk regels voor inwoners die hinderlijke of schadelijke rook, stank, roet of walm verspreiden. Meestal is dat artikel 7.3.2. van de bouwverordening. Die stelt dat het verboden is om hinderlijke overlast naar de omgeving te veroorzaken. De gemeente kan om bewijzen vragen. Noteer dus altijd datum en tijdstip van de overlast. De gemeente moet overigens altijd rekening houden met zowel de belangen van de klager als van de stoker. Verder kan de gemeente kijken naar de technische kwalificaties van kachels, de aard van de brandstof en de weersomstandigheden. Zie ook: <http://www.infomil.nl/onderwerpen/hinder-gezondheid/fijn-stof/>

Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

Een gemeente kan ook op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) in actie komen. Een APV is een verzameling regels die in een gemeente geldt als spelregels voor het gebruik van de openbare ruimte.

In het uiterste geval kunnen gemeenten technische voorzieningen voorschrijven, zoals een betere isolatie van het rookkanaal, vervanging van het stooktoestel door een toestel met een betere capaciteit of een naverbrandingssysteem. Ook kan de gemeente een tijdelijk stookverbod afkondigen bij slecht weer of bij toenemende stankhinder.

Deze verordeningen zijn zelden een snelle oplossing van het probleem. Overlast of hinder is soms moeilijk te bewijzen. Het bijhouden van een logboek met data en omstandigheden is dan dus een goed hulpmiddel. Overlast en hinder zijn immers subjectieve begrippen: wat de één als hinderlijk ervaart, vindt de ander de natuurlijke lucht van een gezellig knappend houtvuurtje. In het uiterste geval kun je naar de rechter stappen.

Bron: <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=44336#Houtkachels%20en%20open%20haarden>

Dit bovenstaande klinkt allemaal heel mooi, maar in de praktijk werkt het meestal niet omdat de hinder niet objectiveerbaar is en als het werkt komt er een duur onderzoek en een dure rechtszaak bij kijken. Bovendien heeft het MGM nog geen enkele gemeente gevonden die een artikel expliciet over houtkachels en openhaarden in zijn APV heeft opgenomen. In de APV kan wel een bepaling over vuurkorven e.d. zijn opgenomen. In de vorige APV van Groningen was het veroorzaken van overlast door vuurkorven verboden. Eén melding bij de milieudienst was voldoende voor de bestrijding van dat euvel. Helaas is dit weer teruggedraaid; in de nieuwe APV van 2008 zijn vuurkorven toegestaan. Gevolg; een stroom van klachten.

Stookinstallaties in woningen vallen onder art. 7.3.2. van de Bouwverordening. De plaatselijke overheid heeft de bevoegdheid om in te grijpen na een klacht. Het grote probleem is echter het objectiveren van de overlast. De impact die de rookgassen hebben op de gezondheid van mensen met individuele gevoeligheden, zoals astma en COPD, wordt onderschat en niet gebruikt ter objectivering.

Het is mogelijk een publiekrechtelijke procedure aan te spannen tegen de gemeente of een civiele procedure tegen de stoker. Helaas, dit alles is duur en lost niet snel iets op. In de Wintereditie zullen we hier uitgebreid op terugkomen.

Het MGM blijft het stookprobleem onder de aandacht brengen spant zich in om een Platform Stookklachten op te richten met als doel:

- bundeling van kennis en ervaringen binnen een centraal punt;
- ontwikkeling van instrumenten t.b.v. objectivering van de hinder
- hernieuwd onderzoek.

Vorig jaar kregen we er geen subsidie voor, maar we geven het niet op. We hebben dit jaar opnieuw een aanvraag ingediend. Zie ook: <http://www.meldpuntgezondheidsmilieu.nl> onder de knop **Stookklachten**.

4. Uw vraag, ons antwoord

Via Postbus 51 kreeg het MGM de volgende vraag: Ik ben hardloper en loop vaak lange stukken langs de A2 bij de ring Amsterdam. De wind komt vaak vanuit verschillende richtingen, van links en rechts bij wijze van spreken. Ik maak me zorgen over m'n luchtwegen wanneer de wind de uitlaatgassen mijn kant 'opblaast'. Is het omgekeerde waar? Als de wind vanuit de andere kant komt, is tegenoverliggende zijde dan vrij van uitlaatgassen en fijnstof? Ook bij filevorming?

Antwoord: Eén van de vervelendste soorten luchtverontreiniging langs de snelweg is fijnstof (PM10, PM2,5 en nog fijnere fracties). Van de fractie PM2,5 is het epidemiologisch bewijs voor de relatie tussen dosis en gezondheidseffecten overtuigend. Zie ook Paul Borm, Symposium Patiënt en Milieu, MGM, 2008:

<http://www.meldpuntgezondheidsmilieu.nl/documenten/nieuwsbrieven/0806%20Nieuwsbrief%20Plus%20Patient%20Def.pdf>

De fractie van 0,1-2,5 µm blijft het langst in de lucht zweven (6 uur) en is ook het schadelijkst om dat het via de longen tot diep in het lichaam doordringt. Dit soort stof wordt namelijk niet door trilhaartjes in de luchtwegen tegengehouden. De ultrafijne nanodeeltjes (nog kleiner) worden slecht herkend door het immuunsysteem in de longen en als ze herkend worden, veroorzaken ze een ontstekingsreactie. Ingeademde deeltjes kunnen een effect hebben op de elektrofysiologische regulatie van het hart, de bloeddorstroming en de bloedstolling.



De bijdrage van de snelweg aan de concentratie PM10 en PM2,5 is het hoogst boven en vlak langs de snelweg. Op een afstand van 100 m is de bijdrage sterk verlaagd en op 500m is er nauwelijks invloed meer. De zeer schadelijke ultrafijne deeltjes klonteren in de lucht samen tot PM2,5, maar daar is tijd voor nodig, dus vlak langs de snelweg zal de concentratie van deze 'versgevormde' heel kleine deeltjes het grootst zijn. Piekblootstellingen fijnstof kunnen schadelijk zijn. De wind heeft invloed op de concentratie. Er is in 2002 door Lu en Fang onderzoek naar gedaan (zie onderstaande link). De concentratie kan snel hoog oplopen als de windsnelheid 2 m/sec of lager is (een zeer versnelde toename). Bij hogere windsnelheden neemt deze langzaam af tot een bepaalde achtergrondconcentratie. Uit Amerikaans onderzoek van Venkatram in 1999 bleek dat de concentratie sterk wordt beïnvloed door de windrichting (zie onderstaande link). De blootstelling van een persoon langs de snelweg is dus groter als de wind van de snelweg naar de persoon waait, maar hangt ook af van de windsnelheid. (pas vooral op bij mist, dan is het meestal windstil). De laagste blootstelling langs een snelweg wordt ondervonden als de wind van de persoon richting snelweg waait en dan ook nog eens krachtig is. Zie het rapport Overlast Bouwstof voor Omwonenden (2004) van de Wetenschapswinkel Utrecht: <http://www.ggd Kennisnet.nl/kennisnet/paginaSjablonen/raadplegen.asp?display=2&atoom=30687&atoomsrt=2&actie=2> Het is voor te stellen dat op een bepaalde plaats zo nu en dan eenzelfde concentratie fijnstof heerst wanneer een harde wind van de snelweg naar de renner toe waait als wanneer een zwakke wind de andere kant op waait.. Maar dat is moeilijk te berekenen, er zijn zoveel variabelen. En wat ingeademd wordt hangt toch af van de werkelijke concentratie.

Behalve fijnstof zijn er ook andere kwalijke stoffen in hogere concentraties in de buurt van veel verkeer: NOx, koolmonoxide, ozon, benzeen en tal van vrije radicalen, die oxidatieve stress opleveren. Uiteraard is niet iedereen even gevoelig voor dergelijke blootstellingen. Sommige mensen lopen door hun genetische aanleg een hoger risico om hart- en vaatziekten te krijgen, anderen hebben COPD of astma, maar het lijkt ons voor niemand aan te bevelen om lange afstanden hard te lopen langs een snelweg. Door de diepere en snellere ademhaling wordt de blootstelling nog groter. Het is aan te bevelen met de fiets naar een schonere plek te gaan en daar te gaan hardlopen. Mocht u zelf merken dat u klachten krijgt door hardlopen bij een bepaald weertype op een bepaalde plek, meldt dit dan bij ons op <http://www.meldpuntgezondheidsmilieu.nl>. Daar is een registratieformulier te vinden of bel de centrale meldlijn: 010-4558201.

5. ANBI



Sinds begin 2009 heeft de Belastingdienst de Stichting Meldpuntennetwerk Gezondheid en Milieu, tegenwoordig kortweg Meldpunt Gezondheid en Milieu (MGM), aangemerkt als zijnde een 'algemeen nut beogende instelling' oftewel als ANBI.

Deze status houdt in dat het MGM geen schenkings- en/of successierecht hoeft te betalen over ontvangen schenkingen en nalatenschappen. Zo kan het geschonken bedrag volledig ten goede komen aan de doelstellingen van de organisatie. Ook giften van donateurs en eenmalige giftgevers zijn aftrekbaar van de inkomsten- of vennootschapsbelasting (uiteraard binnen de daarvoor geldende regels zie <http://www.belastingdienst.nl/particulier/giften/>) Wilt u controleren of een instelling is geregistreerd als een ANBI? http://www.belastingdienst.nl/variabel/niet_commerciele_organisaties/niet_commerciele_organisaties-20.html#P144_16129

6. Gezocht: Kascommissie

Heeft u tijd, boekhoudkundig inzicht of ervaring en affiniteit met gezondheids-en/of milieubeleid? Het MGM zoekt twee of drie vrijwilligers die:



- de boekhouding en financiële documenten van de stichting controleren
- de door de penningmeester gemaakte jaarrekening controleren
- eventueel vooraf aan een periode de begroting controleren
- de penningmeester decharge verlenen

Tijdsinvesting: minimaal vier dagdelen per jaar. Interesse? Bel (030-2430872) of mail: info@meldpuntgezondheidsmilieu.nl o.v.v. kascommissie.

Deze nieuwsbrief is een uitgave van het MGM. Reacties zijn welkom: info@meldpuntgezondheidsmilieu.nl
Heeft u uw gezondheidsklachten bij het MGM laten registreren? Wilt u ons dan informeren als u gaat verhuizen?